

A KAP alkalmazásának magyarországi tapasztalatai.

2009. január 22. Verona

Dr. Gyovai Pál

Pest Megyei TESZÖV Budapest

A magyar mezőgazdaság helyzete az EU belépés előtt:

- 90 előtt is jó volt a magyar mezőgazdaság
  - Ellentmondás a tulajdon viszonyok rendezetlensége
  - Hatékonysági gondok, túlfoglalkoztatottság, stb.
  - Eredmények :
    - 15 millió ember élelmiszer szükségletét termelte meg a magyar mezőgazdaság
    - az export minden 3. dollárja a mezőgazdaságból származott
    - Jelentős ipari, háztáji tevékenység
- 90 után a dillentáns politika szétzüllesztette a mezőgazdaságot
  - A háború előtti szintre süllyedt a magyar mezőgazdaság
  - Tőkehiány
  - Gyenge kooperáció (szövetkezés)
  - A feldolgozóipar idegen kézbe került
  - Versenyképesség csökkenése
  - Orosz piac elvesztése, stb.

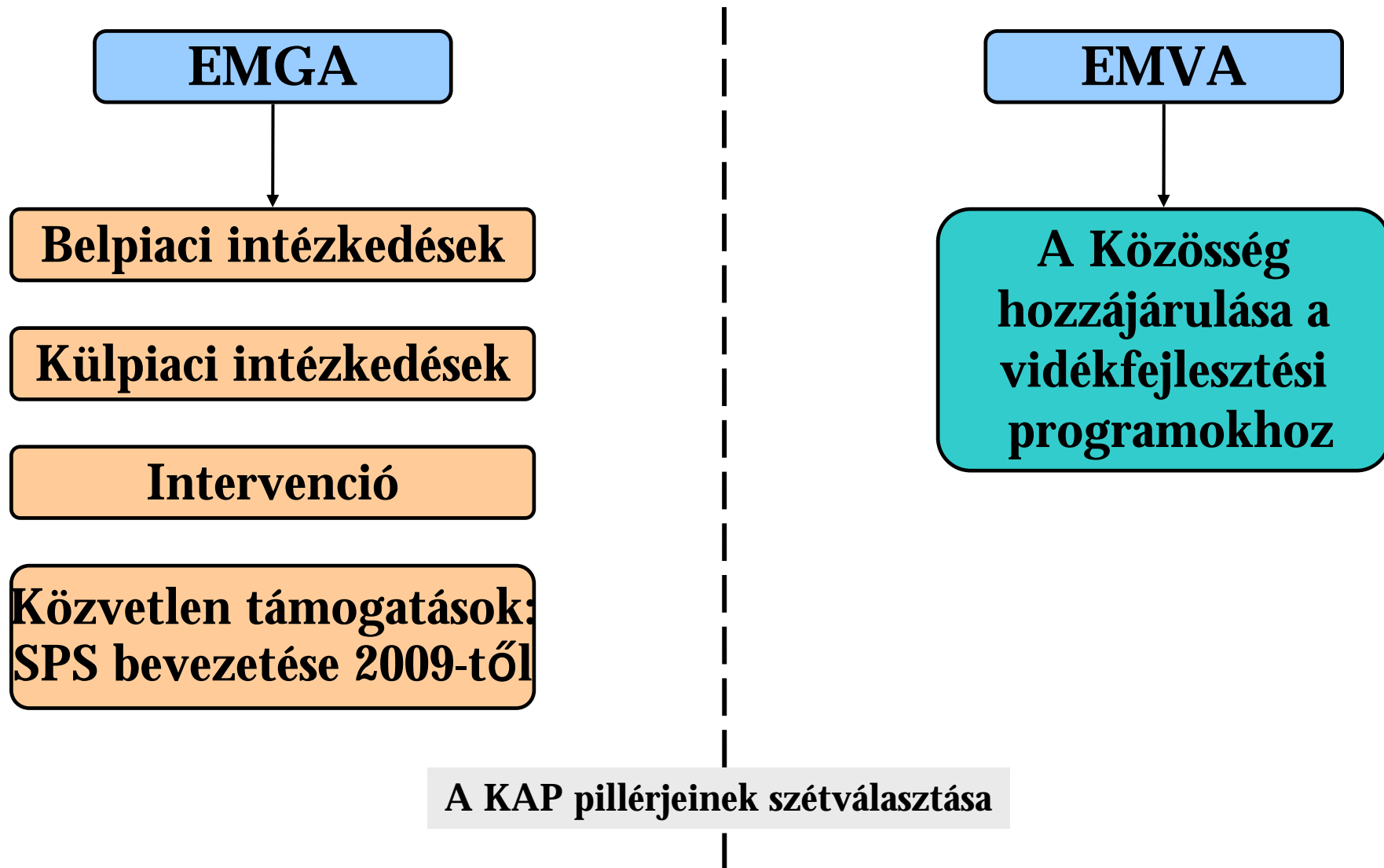
- 2004 évi EU belépés
  - EU belépést „messiásként” várta a magyar termelő
  - Illúziók és realitások

- 2004-2006
  - Az új belépők számára kialakított SAPS működése+ a hazai támogatás (Top-up) engedélyezése
  - Fejlesztési lehetőségek, környezetvédelmi program:
    - AVOP, NVT, AKG (1.400 millió ha környezetvédelmi alap program, öko 140e ha)
  - Az EU által engedélyezett hazai un. notifikált támogatások

A közvetlen kifizetések ütemezése az átmeneti időszakban (a „régí” tagállamok közvetlen támogatásainak %-ában)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Eu forrás	25	30	35	40	50	60	70	80	90	100
Nemzeti forrás	30	30	30	30	30	30	30	20	10	-
Eu+ nemzeti forrás	55	60	65	70	80	90	100	100	100	100

**2007-2013 új költségvetési
időszak az EU-ban**

A KAP finanszírozása a 2007. pénzügyi évtől

Közvetlen támogatások (az EMGA-n belül)

- 2007-ben még a SAPS+ Top-up rendszer működött
- 2008 Top-up megszűnt helyette támogatási jogosultság lett, a SAPS maradt még
- 2009-ben opciós lehetőség
- Átállás a termeléstől elválasztott egységes támogatási rendszerre, megszűnik a SAPS is, helyette az SPS lesz (az Unió 1782/2003/EK rendelete alapján)
- Az SPS bevezetésének két kulcs területe van:
  - Jogosultságok megállapítása
  - Kölcsönös megfeleltetés

Jogosultságok megállapítása

- A jogosultságok megállapításánál az un. Hibrid regionális modellt azaz a regionális és a kiegészítő támogatási kombinációt választottuk
- Regionális komponens:

»Regionális komponens

- Magyarország egyetlen régió az SPS szempontjából
- Minimális támogatható üzemméret: 1 ha
- Termeléshez kötött támogatások:
  - Vágási támogatás (borjú), a húshasznú *anyatehén-prémium*, *vágási prémium* (felnőtt szarvasmarha)
  - Anyajuh-prémium
  - A dohány prémium
- Referenciaterület: Az SPS területet az első évben (2009) bejelentkezett jogosult terület alapján állapítják meg
- Referencia időszak: 2007.

Kiegészítő komponens:

alapja a nemzeti kiegészítő támogatás (TOP-UP)

- **Top-up:** 2007-től a top-up nem az éves termelés, hanem egy múltbeli referencia-időszak (2006) alapján megállapított jogosultság.
- A termelő egyéni top-up jogosultságának értéke a 2006-ban számára jóváhagyott terület (ha) / állatlétszám (db) / árumennyiség (tej, tonna) alapján kerül kiszámításra ez a bázis jogosultság
- Eredmény: termeléstől elválasztott támogatás

Az SPS-el kapcsolatos jelenlegi helyzet

- Politikai vita: a termelők egyes szervezetei elutasítják az átállást
- A parlament 2008 évvégén megszavazza az SPS-t
- A köztársasági elnök az Alkotmány bírósághoz küldi kontrollra a parlament által elfogadott SPS tv.-t
- Döntés néhány hónapon belül várható
- Kérdéses a 2009. évi bevezetése?

Kölcsönös megfeleltetés (cross-compliance)

- Az támogatások igénybe vételéhez a gazdálkodóknak be kell tartaniuk bizonyos szabályokat a környezetvédelem, köz-, állat- és növényegészségügy, illetve az állatjólét területén. Ezen feltételek összessége alkotja a kölcsönös megfeleltetés rendszerét.
- A kölcsönös megfeleltetés 2 fő elemből áll:
  - Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot előírásai
  - Gazdálkodási Alapkövetelmények: 19 darab közösségi rendelet és irányelv

A vidékfejlesztés programozása

- Európai vidékfejlesztési stratégia
- Magyar vidékfejlesztési stratégia
- Magyar vidékfejlesztési program

Új Magyarország Vidékfejlesztési Program

fejlesztési irányai és a pénzügyi keretek

I. tengely (közel 2,4 Mrd EUR) Mezőgazdaság, élelmiszer-feldolgozás és erdészet versenyképességének javítása	48%	
II. tengely (közel 1,6 Mrd EUR) Környezet és vidék állapotának javítása	35%	
III. tengely (közel 700 M EUR) Életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése	17%	
IV. tengely (közel 300 M EUR) LEADER	5,5%	

I. TENGELY mezőgazdaság és erdőszet versenyképességének javítása

- **Célok:**
- mezőgazdaság és élelmiszer-feldolgozás versenyképességének fokozása
- a fenntartható agrár- és élelmiszergazdaság megteremtése,
- megkezdett szerkezetátalakítás és korszerűsítés tovább folytatása
- korstruktúrájának javítása,
- az emberi erőforrás szakképzettségének javítása
- az ismeretszerzés támogatása, tudásalapú vidéki társadalom megteremtése

- **Eszközök:**
- beruházási és fejlesztési támogatások
- infrastruktúra fejlesztése
- szakképzés és szaktanácsadás

- **10 intézkedés, amelyből 5 intézkedésen belül további 17 alintézkedés**

- **Összes közkiadás: több mint 2,3 Mrd EUR**

I. Tengely – versenyképesség

2007-ben meghirdetett intézkedései

- **A kor-szerkezetváltást** célzó támogatási konstrukciók:
- Fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatása – **várhatóan újra megnyitásra kerül 2009-ben**
- Mezőgazdasági termelők gazdaságátadása

- **Ismeretátadást és tudástranszfert** célzó támogatási konstrukció:
- Szaktanácsadói szolgáltatások igénybevétele – **várhatóan újra megnyitásra kerül 2009-ben**

- **Termelői összefogás erősítését** célzó támogatási konstrukció:
- Termelői csoportok – **várhatóan újra megnyitásra kerül 2009-ben**

I. Tengely – versenyképesség

2007-ben meghirdetett intézkedései

- **Mg-i üzemek korszerűsítését célzó támogatási konstrukciók:**
  - Gépek, technológiai berendezések beszerzése
  - Állattartó telepek korszerűsítése
  - Ültetvények korszerűsítése és telepítése

- **Megújuló energiaforrások elterjesztését célzó támogatási konstrukciók:**
  - Fás szárú energiaültetvények telepítése
  - Lágyszárú energiaültetvények telepítése
  - Mg-i energiafelhasználás megújuló energiaforrásokból

I. Tengely

2008-ban meghirdetett intézkedései

- Mg-i üzemek korszerűsítését célzó támogatási konstrukciók:
- kertészet korszerűsítése – **várhatóan újra megnyitásra kerül 2009-ben**
- kertészeti gépek, technológiai berendezések beszerzése
- öntözés, melioráció és területi vízgazdálkodás létesítményeinek fejlesztése
- növénytermesztés létesítményeinek korszerűsítése (mag/terményszárítók)
- Erdészeti géppark korszerűsítése – **támogatási kérelem beadási időszak: nov. 15. – dec. 31.**
- Élelmiszeripar korszerűsítését célzó támogatási konstrukció:
- mezőgazdasági termékek értéknövelése
- Ismeretátadást és tudástranszfert célzó támogatási konstrukciók:

I. Tengely – versenyképesség

2009- re tervezett intézkedések

- Erdészeti gépek korszerűsítése
- Kiskapacitású, elsődleges feldolgozó bió-üzemanyag üzemek létrehozása
- Mezőgazdasági utak fejlesztése
- Mg-i telepek víz- és energiaellátásának fejlesztése
- Félig önellátó gazdaságok fejlesztése
- Bemutató mg.-i üzemek
- Gazdanet program
- Vetőmagüzemek korszerűsítése

A II. Tengely: A környezet és a vidék fejlesztése

Intézkedések meghirdetése:

- 2007-ben:
  - Kedvezőtlen adottságú területek támogatása
  - Mezőgazdasági területek első erdősítése
- 2008-ban:
  - Natura 2000 gyepterületek támogatása
  - Erdészeti potenciál helyreállítása
- 2009-ben: (tervezett)
  - Nem termelő beruházások mezőgazdasági területeken
  - Erdő- környezetvédelmi kifizetések
  - Nem termelő beruházások, szerkezetátalakítás erdőterületeken

Új ötéves Agrárkörnyezet gazdálkodási (AKG) program indítása

A III. tengely a vidéki élet és a vidéki gazdaság diverzifikálása.

Témakörökből meghirdetésre került

- Turisztikai tevékenységek ösztönzése
- Vidéki örökség megőrzése
- Mikroállalkozások létrehozásának és fejlesztésének támogatása
- Falumegújítása és –fejlesztése
- Egyéb III. tengelyes vidékfejlesztési jogcímek:
- Tanyabusz program
- Integrált szolgáltató terek kialakítása
- Helyi akció csoportok működésének támogatása

I V . Intézkedéscsoport - LEADER

- Helyi akció csoportok alakítása (HACS)
- A helyi fejlesztési tervek kidolgozása folyamatban van

Dilemmák, gondok a magyar mezőgazdaságban

figyelemmel a Health checkre is

- a támogatások mértékének elmaradása az EU 15-öktől (EU)
- a kukorica intervenció jövőbeni megszüntetése, a búza intervenció megnehezítése (Health check)
- túlzott környezetvédelmi előírások betartása, a feltételek megteremtésének ökonómiai megtérülése (EU)
- az olcsó külföldi áruk beáramlása a multinacionális hálózatokon keresztül, a hazai mezőgazdaság elsorvadása (EU)
- a nagyobb méretű gazdaságok progresszív támogatás elvonása (Health check)
- az állattenyésztés gyenge jövedelmezősége, a tej alacsony ára, a tejkvóta emelésének negatív hatása a magyar tejtermelőkre (Health check)
- egyes ágazatok teljes elsorvasztása pl. cukorrépa termelés minimálisra való csökkentése (EU)
- az SPS kérdéses kimenetele (hazai)
- súlyos értékesítési gondok, alacsony árak (2008-ban magas terméseredmények voltak búzából 5,020 t/ha, kukoricából 7,47 t/ha napraforgóból 2,720 t/ha) (nemzetközi)
- drága hitelek, a hitelhez jutás nehézsége (hazai)
- az input anyagok mértéktelen emelkedése, műtrágya, takarmány, szója, (energiakrízis stb.) (nemzetközi)
- a hazai feldolgozóipar külföldi kézbe kerülése (hazai)
- a kooperáció, a szövetkezés gyengesége (hazai)
- a társaságok földvásárlásból való kizárása (belpolitikai ügy)

Ezek után felmerül a kérdés milyen pozitívumai vannak a magyar mezőgazdaságnak?

Ezek:

- 2009-ben az előző évtől lényegesen több támogatás lesz. A prognózis szerint 483 milliárd Ft azaz 1,5 milliárd euro. Ez mindenképpen javítja a gazdálkodók kilátásait
- A viszontagságos körülmények ellenére az elmúlt években az eu-s támogatások segítségével jó néhány európai színvonalú termelő üzem alakult
- A kifizető ügynökségnek köszönhetően –eltérően a környező országoktól- a támogatási összegeket 100%-ban lehívták a magyar termelők
- Várhatóan az új rendszerből következően a vidékfejlesztés –amelyre nagy szükség van- az eddigieknél eredményesebb lesz
- Reményeink szerint a keresztmegfelelősségből következően az élelmiszerbiztonság eléri a Nyugat Európai színvonalat
- Az is jó, hogy az EU ellenőrzései jelentős visszaélést nem tártak fel, ez a termelők számára megnyugtató. A rendszer a kezdeti nehézségek után jól működik
- Természetes igénye a termelőknek, hogy az eddigieknél is gyorsabban jussanak a támogatásokhoz

***Köszönöm a
figyelmüket!***